

Ofitsiyni sait Derzhavnoi finansovoi inspektsii Ukrainy.
<http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>

Reformuvannia finansovoho kontroliu v Ukraini: problemni pytannia ta napriamky yikh vyrishennia [The reform of the financial control in Ukraine: problems and directions of their solution]. Kharkiv: Vyd-vo KhNEU, 2015.

Shevchenko, N. V. "Reformuvannia systemy derzhavnoho finansovoho kontroliu v Ukraini: problemy ta perspektyvy" [Reforming the system of state financial control in Ukraine: problems and prospects]. *Visnyk ukraïnskoi akademii bankivskoi spravy*, no. 2 (29) (2010): 34-39.

"The 2013 COSO Framework & SOX Compliance". http://www.coso.org/documents/COSO20McNallyTransition20Article-Final20COSO20Version20Proof_5-31-13.pdf

Vyhovska, N. V. *Orhanizatsiia vnutrishnyoho kontroliu ta metodolohiia zaprovadzhennia* [The internal control organization and methodology of implementation]. Kyiv: Poro, 2011.

Vynnychenko, N. V., and Shevchenko, N. V. "Suchasnyi stan rozvytku derzhavnoho vnutrishnyoho finansovoho kontroliu v Ukraini" [The current state of development of public internal financial control in Ukraine]. *Problemy pidvyshchennia efektyvnosti infrastruktury*, no. 28 (2010): 26-29.

Wallace, W. *Internal Controls Guide*: CCH, 2005.

УДК 351.72

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В СИСТЕМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

© 2016 ВЛАДІМІРОВА Н. П.

УДК 351.72

Владімірова Н. П. Науково-методичний підхід до впровадження внутрішнього аудиту в систему забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання

Метою статті є обґрунтування науково-методичного підходу до впровадження внутрішнього аудиту в систему забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання, що дозволяє своєчасно діагностувати загрози їх фінансовій безпеці та сприяє економічному, ефективному та результативному управлінню державними фінансами. Визначено авторську позицію щодо доцільності запровадження внутрішнього аудиту задля забезпечення фінансової безпеки на підприємствах державного і комунального секторів (переважна більшість яких має систему корпоративного управління). Запропоновано науково-методичний підхід до впровадження внутрішнього аудиту в систему забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є обґрунтування методичних рекомендацій щодо впровадження внутрішнього аудиту в діяльність суб'єктів господарювання з урахуванням їх рівня фінансової безпеки задля оптимізації фінансових потоків останніх та підвищення ефективності управління державними фінансами.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, внутрішній контроль, внутрішній аудит, фінансова безпека, забезпечення фінансової безпеки, суб'єкти господарювання.

Рис.: 2. **Бібл.:** 22.

Владімірова Наталія Петрівна – аспірантка кафедри контролю і аудиту, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: mosy777777@rambler.ru

УДК 351.72

Владимирова Н. П. Научно-методический подход к внедрению внутреннего аудита в систему обеспечения финансовой безопасности субъектов хозяйствования

Целью статьи является обоснование научно-методического подхода к внедрению внутреннего аудита в систему обеспечения финансовой безопасности субъектов хозяйствования, что позволяет своевременно диагностировать угрозы их финансовой безопасности и способствует экономному, эффективному и результативному управлению государственными финансами. Определена авторская позиция относительно целесообразности внедрения внутреннего аудита с целью обеспечения финансовой безопасности на предприятиях государственного и коммунального секторов (подавляющее большинство которых имеют систему корпоративного управления). Предложен научно-методический подход к внедрению внутреннего аудита в систему обеспечения финансовой безопасности субъектов хозяйствования. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является обоснование методических рекомендаций по внедрению внутреннего аудита в деятельность субъектов хозяйствования с учетом их уровня финансовой безопасности для оптимизации финансовых потоков последних и повышения эффективности управления государственными финансами.

Ключевые слова: государственный финансовый контроль, внутренний контроль, внутренний аудит, финансовая безопасность, обеспечение финансовой безопасности, субъекты хозяйствования.

Рис.: 2. **Библ.:** 22.

Владимирова Наталья Петровна – аспирантка кафедры контроля и аудита, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: mosy777777@rambler.ru

UDC 351.72

Vladimirova N. P. The Scientific-Methodical Approach to Integration of the Internal Audit into the System of Financial Security of Economic Entities

The article is aimed at substantiation of the scientific-methodical approach to integration of the internal audit into the system for financial security of economic entities, allowing to diagnose threats to their financial security and contributing to the economical, effective and efficient management of public finances. The author's position regarding the feasibility of implementing internal audit with the purpose of providing financial security at the enterprises of the public and communal sectors (the vast majority of which are using a system of corporate governance) has been defined. The scientific-methodical approach to integration of the internal audit into the system of financial security has been proposed. Prospect for further research in this direction will be a substantiation of methodical recommendations on integration of the internal audit into activities of economic entities, according to their level of financial security for an optimization of financial flows of the latter as well improving the management of public finances.

Keywords: public financial control, internal control, internal audit, financial security, provision of financial security, economic entities.

Fig.: 2. **Bibl.:** 22.

Vladimirova Natalia P. – Postgraduate Student, Department of Control and Audit, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economic (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: mosy777777@rambler.ru

Характерною рисою вітчизняної економіки на сучасному етапі її розвитку є необхідність врахування суб'єктами господарювання (далі – СГ) як державного, так і приватного секторів економіки наслідків світової фінансової кризи. Відтак виникає необхідність постійного вдосконалення забезпечення їх фінансової безпеки (далі – ФБ) та виявлення загроз, які можуть вплинути на її рівень. Варто зазначити, що ФБ та державний фінансовий контроль (далі – ДФК) сприяють створенню передумов для якісних перетворень у діяльності СГ та обумовлюють своєчасне виявлення загроз у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Задля забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання доцільно розглядати три складові ДФК, що корелюють з досвідом розвинутих європейських країн, а саме: внутрішній контроль (далі – ВК), внутрішній аудит (далі – ВА) та їх гармонізацію.

Отже, в умовах реформування ДФК в Україні особливо значущими є заходи стосовно побудови принципово нової моделі контролю і розвитку функції ВА в діяльності СГ державного і комунального секторів (згідно з Концепцією розвитку державного внутрішнього фінансового контролю (далі – ДВФК)), відповідно до передового зарубіжного досвіду, а також вітчизняних здобутків у цій сфері. Зарубіжний досвід свідчить, що значних успіхів у своїй діяльності досягають СГ державного сектора в тих країнах, які провели модернізацію контролю і запровадили принципово нову модель ДВФК, яка передбачає наявність у системі управління діяльністю СГ розвинутої та якісної системи внутрішнього контролю (далі – СВК), що базується на відповідальності керівника та управлінській підзвітності, та в якій важливу роль відіграє ВА. Слід наголосити, що дане твердження буде справедливим також і для вітчизняних підприємств державного і комунального секторів, адже в діяльності зазначених СГ відбуваються аналогічні процеси (закупівлі, постачання, реалізація послуг, залучення фінансування, маркетинг тощо), що і в діяльності, наприклад, бюджетних установ (які теж належать до СГ державного сектора економіки).

Доцільно відмітити, що на сучасному етапі євроінтеграційного розвитку економіки країни особливо актуальним є питання становлення СВК у СГ. Проте максимальну дієвість та ефективність функціонування такої системи, зокрема і задля забезпечення ФБ, можливо забезпечити саме через впровадження і розвиток ВА.

На необхідності та важливості запровадження ВА в діяльність СГ державного сектора за міжнародними та європейськими стандартами в процесі реформування ДФК наголошується у працях багатьох вітчизняних науковців та практиків, зокрема таких, як М. Бариніна [1], І. Басанцов [2], С. Булгакова [3], І. Дрозд [4], А. Мамішев [5], Є. Мних [6], В. Невідомий [7], Р. Рудницька [8], І. Стефанюк [9], Ю. Футоранська [10], О. Чечуліна [11], С. Чорнуцькій [12], Б. Шевчук [13] та ін. Серед зарубіжних вчених варто відмітити праці Р. де Конінга [14], А.-Д. Кохена [15], Ф. Мерчана [16], А. Пратли [17], М. Сіммоні [18] та ін. Аналіз праць зазначених авторів дозволив дійти висновку, що наразі процес запровадження ВА в діяльність СГ державного сектора має достатнє теоре-

тичне підґрунтя. Поряд із цим напрацювання прикладного характеру в цій сфері (тим більше стосовно запровадження ВА саме в систему забезпечення фінансової безпеки СГ (далі – ФБСГ)) відсутні. Тому в межах даного дослідження зроблено спробу запропонувати власний науково-методичний підхід до впровадження ВА в систему забезпечення ФБСГ. Однак такий процес потребує врахування реформ законодавства ЄС, досвіду розвинених європейських країн, а також вітчизняних традицій і особливостей у досліджуваній сфері.

Метою статті є обґрунтування науково-методичного підходу до впровадження ВА в систему забезпечення ФБСГ, що дозволяє своєчасно діагностувати загрози їх фінансовій безпеці та сприяє економічному, ефективно-му та результативному управлінню державними фінансами. Задля досягнення поставленої мети в статті визначено авторську позицію щодо доцільності запровадження ВА задля забезпечення ФБ підприємств державного і комунального секторів (переважна більшість яких має систему корпоративного управління); запропоновано послідовність впровадження ВА в систему забезпечення ФБ підприємств державного і комунального секторів.

Як вже зазначалося, зміна ідеології ДФК у процесі його реформування в Україні, головною інновацією якого є, з одного боку, надання керівникам більшої свободи дій, а, з іншого боку, – і більш високого ступеню фінансової відповідальності, можлива за рахунок, перш за все, започаткування ВА у СГ і розвитку зовнішнього аудиту як одного з елементів, що формують концептуальну основу задля забезпечення належного рівня фінансової безпеки.

При цьому головна мета запровадження ВА – це забезпечення управління ризиками, підвищення якості надання державних послуг і виконання державних функцій, ефективне використання як державних фінансових ресурсів у цілому, так і бюджетних коштів зокрема, зниження можливих збитків від непрофесійних дій працівників і зміцнення ФБСГ.

Об'єктом ВА є діяльність СГ та заходи, що здійснюються його керівником для забезпечення ефективного функціонування СВК. До таких заходів належать: дотримання принципів законності, економічної доцільності, ефективності та результативності під час формування та використання фінансових ресурсів СГ; досягнення результатів відповідно до встановленої мети; виконання завдань, фінансових планів, кошторисів і дотримання вимог щодо діяльності СГ.

Для СГ, що використовують державні кошти, ВА є необхідним, адже його запровадження сприятиме вдосконаленню систем управління і ВК, прозорості прийняття управлінських рішень при виконанні покладених на керівництво завдань, виявленню загроз у зовнішньому та внутрішньому середовищі, а відтак – зміцненню рівня фінансової безпеки.

ВА виконує функцію оцінювання, адже його основне призначення – виявлення слабких місць у системах управління та ВК з метою розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності таких систем і процесів. До того ж, наявність або відсутність ВА у СГ можна роз-

глядати як важливий фактор ефективності їх діяльності, а отже, і фінансової безпеки в цілому.

ВА дійсно є найбільш дієвим інструментом пошуку можливостей стосовно підвищення ефективності діяльності та зміцнення ФБСГ, оскільки формується суб'єктом самостійно, всередині суб'єкта, та дозволяє отримати інформацію, необхідну для досягнення цілей та вирішення завдань найбільш ефективним способом.

Поряд із цим, на практиці не є поодинокими випадки, коли керівники СГ, зокрема в державному секторі, розглядають ВА як універсальне вирішення усіх проблем підприємства, установи чи організації. Але за допомогою ВА не можна ліквідувати або ідентифікувати всі випадки людських помилок або зловживань, не можна проводити аудит кожного процесу щороку. У протилежному випадку це буде суперечити основним принципам ВА, зокрема, принципу незалежності.

На жаль, в Україні значення ВА як самостійного виду контролю як власниками, так і керівниками недооцінюється, причому як у державному, так і в корпоративному секторі. На даному проміжку часу найактуальнішим для вітчизняної практики ДФК є становлення, передусім, СВК. Наявність СВК, що ефективно функціонує, і є обов'язковою умовою подальшого впровадження і розвитку ВА [19].

Призначення ВА в державному та корпоративному секторах визначається рядом міжнародних нормативно-правових актів, що були видані різними організаціями та на різних етапах становлення та розвитку СВК та ВА. Ключовим документом в цьому переліку для СГ мають стати Міжнародні стандарти професійної практики ВА, розроблені Інститутом внутрішніх аудиторів (ІА) (далі – МСППВА) [20], в яких визначено цілі, повноваження та обов'язки функції ВА в організації, предмет і сутність роботи з виконання завдань із ВА тощо.

Оцінка відомчих документів з ВА, що діють сьогодні у СГ державного сектора, а саме – в ЦОБВ та облдержадміністраціях, дає підстави стверджувати, що переважна більшість таких суб'єктів затвердили Положення про порядок здійснення ВА та Положення про відділ фінансового контролю та аудиту. На жаль, на підприємствах державного і комунального секторів на сьогоднішній день така практика є поодиноким, або зовсім відсутня.

Формування ролей і обов'язків для кожного працівника СГ слід здійснювати, базуючись на концепції ВК, визначеній у Керівництвах з ВК для державного сектора INTOSAI (зокрема INTOSAI GOV 9100), в основу яких покладено модель COSO. Згідно з моделлю COSO ВА є важливою складовою СВК та здійснює моніторинг реалізації процедур ВК, оцінку їхньої ефективності та розробку пропозицій і рекомендацій щодо укріплення ВК.

Таким чином, сучасний ВА, як у державному, так і корпоративному секторі, може та повинен виконувати різні завдання. *По-перше*, він оцінює СВК стосовно достовірності інформації, дотримання законодавства, збереження активів, ефективності та результативності діяльності окремих структурних підрозділів. *По-друге*, здійснює аналіз та оцінку ефективності системи управ-

ління ризиками та пропонує методи зниження ризиків. *По-третє*, оцінює рівень ФБСГ. Зазначені тези підтверджують позицію автора щодо доцільності запровадження ВА задля забезпечення фінансової безпеки на підприємствах державного і комунального секторів (переважно з корпоративною системою управління), а отже, є підґрунтям для розробки власного методичного підходу до впровадження ВА в систему забезпечення ФБСГ.

Отже, слід зазначити, що забезпечення ефективної діяльності СГ як у цілому, так і тих, що належать до державного та комунального секторів, вимагає комплексного вирішення численних проблем, зумовлених як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, які можуть загрожувати ФБСГ.

Означена проблема потребує формування нових підходів до підвищення ефективності діяльності СГ, які б забезпечували і максимальну оперативність інформування керівництва СГ про необхідність упровадження певних заходів з метою запобігання та протидії певним загрозам фінансовій безпеці останніх.

Проте інформація, що надається керівникам, має носити характер не виключно констатації фактів, їх професійної оцінки, але й мати елементи прогнозу подальшого розвитку подій залежно від зміни обставин у внутрішньому та, що надзвичайно важливо, у зовнішньому середовищі.

На думку автора, «фінансова безпека суб'єктів господарювання» спрямована на забезпечення захисту від загроз та формування передумов для сталого стабільного розвитку СГ. Отже, виникає необхідність упровадження дієвого інструменту задля забезпечення ФБ, який дозволить повною мірою використовувати можливості СГ для досягнення мети, що ставлять перед собою СГ в особі їх власників (керівників), особливо коли власником є держава (в особі органів державної влади та органів місцевого самоврядування), та задовольняти в повному обсязі фінансові інтереси власників на основі здійснення координації фінансово-господарської діяльності. У сучасній економічній науці таким інструментом є ВА, який трактують дослідники, по-перше, як сучасну прогресивну форму внутрішнього, перш за все, фінансового контролю [2; 5; 7]; по-друге, як нову складову управлінської діяльності, що допомагає організації досягати поставлених цілей завдяки систематичному, послідовному підходу до оцінки ефективності процесів управління та систем контролю й управління ризиками [20; 21]. Однак більшість дослідників визначають ВА як процес експертної оцінки адекватності та ефективності функціонування систем управління підприємством, бухгалтерського обліку та ВК, а також систем управління ризиками з метою недопущення помилок, зловживань та відхилень показників фінансової звітності від даних бухгалтерського обліку [11; 12; 13].

Забезпечення ФБ суб'єктів господарювання (до яких в межах даного дослідження віднесено саме підприємства, що є об'єктом державної та комунальної власності (система управління на яких переважно корпоративна), тобто СГ, системи контролю на яких підлягають реформуванню згідно з Концепцією розвитку

ДВФК в Україні [22]) із використанням ВА дозволить розширити напрями фінансово-господарської діяльності СГ із протидії загрозам зовнішнього та внутрішнього середовища та забезпечити захист фінансових інтересів власників останніх (а саме – збільшення вартості СГ та ефективне управління державними фінансовими ресурсами) (рис. 1).

Окреслений погляд підтверджується більшістю вітчизняних і зарубіжних учених, що займаються вивченням досліджуваного питання, які зазначають, що в сучасних умовах господарювання необхідне введення комплексної методології та заснованого на ній інструментарію, які дозволять модернізувати організаційну й інформаційну структуру підприємств, що є об'єктом

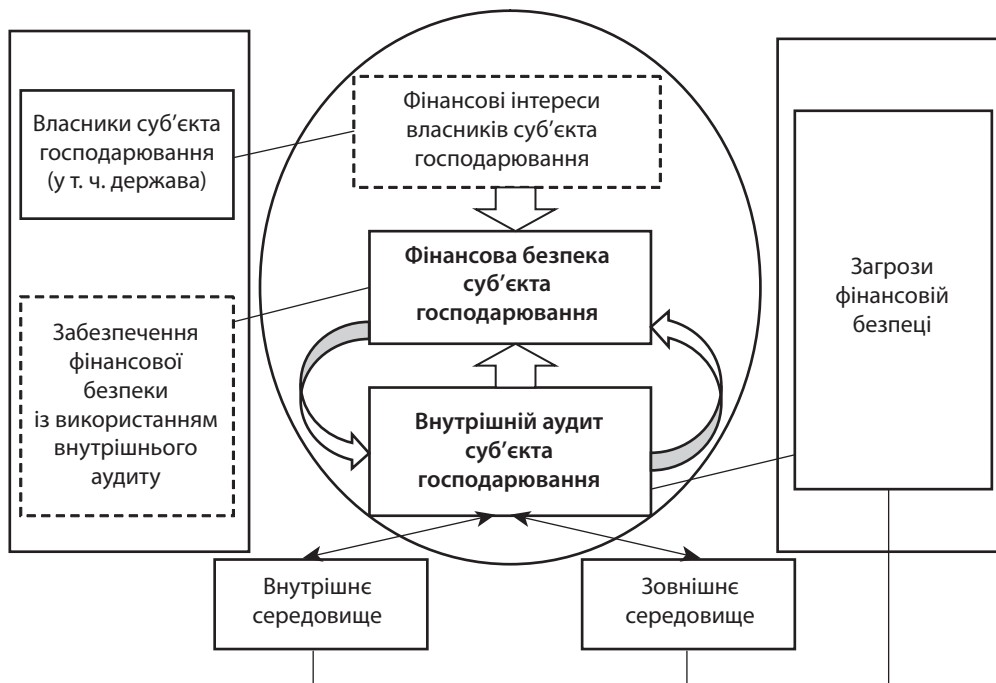

Рис. 1. Місце ВА в забезпеченні ФБСГ

ВА є інструментом, який дозволяє не тільки оцінювати системи корпоративного управління, СВК та управління ризиками, але й аналізувати та прогнозувати інформаційні потоки, оцінювати діяльність із забезпечення ФБСГ на різних напрямках та рівнях, забезпечувати досягнення стратегічної мети діяльності СГ.

Необхідність упровадження ВА в діяльність СГ у сучасних українських реаліях обумовлюється нестійким фінансовим і політичним станом держави, необхідністю забезпечувати високий рівень конкурентоспроможності вітчизняних СГ та ефективного використання державних фінансових ресурсів.

Своєю чергою, впровадження ВА в забезпечення ФБСГ дозволить своєчасно діагностувати загрози зовнішнього середовища та розробляти заходи протидії цим загрозам. Отже, впровадження ВА в діяльність СГ не може бути відокремленим заходом, воно повинно мати комплексний характер, тобто ВА як складова ВК інтегрується в інші підсистеми СГ.

До того ж, слід зазначити, що для досліджуваних СГ корпоративного сектора економіки ВА виступає більш динамічним, гнучким і менш регламентованим поняттям, його застосування можливе на різних рівнях та етапах діяльності СГ корпоративного сектора економіки, оскільки виробнича діяльність передбачає наявність тривалого виробничого циклу та значні обсяги обміну інформацією.

державної та комунальної власності (система управління на яких переважно корпоративна), а отже, вирішувати базові проблеми їх розвитку. Для цього і пропонується використовувати ВА [3; 5; 9; 10; 14–18]. Дослідники зазначають, що ВА – це система, яка орієнтована на майбутній розвиток підприємства. Це процес оцінки СВК конкретного підприємства і розробки шляхів для досягнення мети, яку воно ставить перед собою.

У МСППВА, до яких сьогодні адаптується вітчизняне законодавство, ВА визначено як складову управлінської діяльності, що допомагає організації досягати поставлених цілей завдяки систематичному, послідовному підходу до оцінки ефективності процесів управління та систем контролю й управління ризиками [20]. Знаходячись на перетині обліку, інформаційного забезпечення, контролю і координації, ВА посідає особливе місце в управлінні підприємством: він зв'язує разом усі ці функції, інтегрує, оцінює та надає рекомендації щодо їх координації, причому не підміняє управління підприємством, а тільки переводить його на якісно новий рівень. ВА є своєрідним механізмом саморегулювання на підприємстві, що забезпечує зворотний зв'язок [21].

Отже, виходячи з огляду наукових праць, в яких розглядається впровадження ВА, основна мета впровадження ВА в діяльність СГ сформульована таким чином: забезпечення максимізації прибутку та стабільного

розвитку СГ шляхом виявлення причинно-наслідкових зв'язків змін у діяльності СГ, координації управлінських процесів, створення підґрунтя для прийняття і реалізації максимально виражених управлінських рішень.

Ґрунтуючись на узагальненні поглядів провідних науковців на розуміння сутності ВА, пропонується під ВА розуміти систему методів, способів та інструментарію забезпечення ефективної діяльності СГ, засновану на оцінці різних напрямів діяльності СГ та управлінських функцій, основною спрямованістю якої є надання об'єктивної та релевантної впевненості (у вигляді надання пропозицій та рекомендацій) щодо підвищення ефективності системи управління ризиками, контролю та управління, а також результативності витрат фінансових ресурсів. У результаті визначення мети впровадження ВА в діяльність СГ, розгляду сутності ВА та особливостей функціонування цієї системи в забезпеченні ФБСГ у загальних рисах, можна стверджувати, що ВА необхідно використовувати як один із основних інструментів забезпечення ФБСГ.

Забезпечення ФБСГ з використанням принципових засад ВА дозволить оптимізувати процес забезпечення захисту фінансових інтересів власників (керівників) СГ від загроз, оскільки ВА дозволяє оцінювати функції різних підрозділів, реалізовувати їх комплексно. Ця думка підтверджується визначенням ВА у МСППВА та у Практичних рекомендаціях до їх застосування основних положень Міжнародної професійної практики ВА [20; 21], які виділяють провідною функцією ВА оцінку всієї системи фінансово-господарської діяльності СГ для забезпечення цілеспрямованого управління СГ. Ураховуючи наведене вище, необхідно сформулювати етапи впровадження ВА в систему забезпечення ФБСГ (рис. 2).

Дотримання наведених на рис. 2 етапів впровадження ВА в систему забезпечення ФБСГ дозволить СГ побудувати ефективну систему забезпечення ФБ.

ВИСНОВКИ

Отже, запропонований науково-методичний підхід до впровадження ВА в систему забезпечення ФБСГ враховує складові забезпечення ФБСГ, що дозволяє розширювати межі забезпечення ФБСГ, підтримувати захист фінансових інтересів власників СГ (серед яких є держава), а отже – ефективно управляти державними фінансовими ресурсами.

У зв'язку з цим як напрям подальших досліджень доречним є обґрунтування методичних рекомендацій щодо впровадження ВА в діяльність СГ з урахуванням їх рівня фінансової безпеки задля оптимізації фінансових потоків останніх та підвищення ефективності управління державними фінансами. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бариніна М. Уроки шведської, або Тривалий шлях від «елементів аудиту» до повноцінного аудиту державних фінансів за міжнародними стандартами / М. Бариніна // Фінансовий контроль. – 2008. – № 4. – С. 19–23.

2. Басанцов І. Інститут державного фінансового контролю: вдосконалення на часі / І. Басанцов // Фінансовий контроль. – 2009. – № 1. – С. 44–48.

3. Булгакова С. Удосконалення державного фінансового контролю / С. Булгакова, Н. Яковлева // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2003. – № 1. – С. 28–32.

4. Дрозд І. К. Єдність зовнішнього та внутрішнього контролю в системі фінансово-економічного контролю / І. К. Дрозд // Фінанси України. – 2006. – № 3. – С. 135–140.

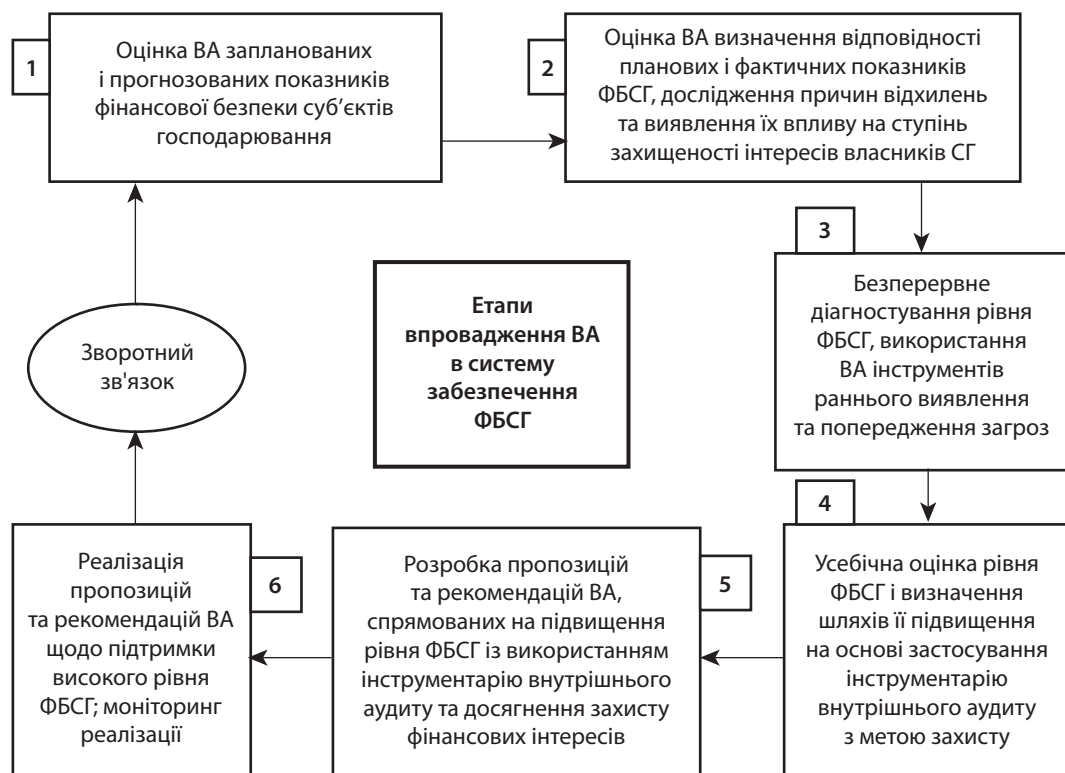

Рис. 2. Науково-методичний підхід щодо впровадження ВА в систему забезпечення ФБСГ

- 5. Мамишев А. В.** Шляхи європеїзації державного аудиту / А. В. Мамишев // *Фінанси України*. – 2004. – № 8. – С 144–150.
- 6. Мних Є.** Пріоритетні напрями вдосконалення фінансового контролю на новому етапі розвитку ринкових відносин в Україні / Є. Мних // *Фінансовий контроль*. – 2009. – № 4. – С. 56–59.
- 7. Невідомий В. І.** Аудит фінансової та бюджетної звітності як виклик часу для держави і суспільства [Електронний ресурс] / В. Невідомий // Офіційний сайт Рахункової палати України. – Режим доступу : <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16738058>
- 8. Рудницька Р.** Методичні підходи до оцінки державного врядування в Україні [Електронний ресурс] / Р. Рудницька, М. Лесечко // *Науковий вісник*. – 2010. – Вип. 5: Демократичне врядування. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2010_5/fail/Lesech.pdf
- 9. Стефанюк І. Б.** Методологічні засади функціонування системи державного внутрішнього фінансового контролю в Україні / І. Б. Стефанюк // *Фінанси України*. – 2011. – № 6. – С. 84–102.
- 10. Футоранська Ю. М.** Передумови та шляхи реформування системи державного внутрішнього фінансового контролю в Україні / Ю. М. Футоранська // *Фінанси України*. – 2007. – № 9. – С. 151–158.
- 11. Чечуліна О. О.** Європейський досвід внутрішнього аудиту / О. О. Чечуліна // *Фінансовий контроль*. – 2011. – № 7. – С. 6–11.
- 12. Чорнуцький С. П.** Європейські ідеї для української реформи державного внутрішнього фінансового контролю / С. П. Чорнуцький // *Економіка і держава*. – 2011. – № 1. – С. 115–117.
- 13. Пилипенко І.** Національна система аудиту: досвід становлення та спрямування розвитку / І. Пилипенко, В. Шевчук // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2008. – № 3. – С. 5–13.
- 14. Де Конинг Р. П. Дж.** Государственный внутренний финансовый контроль / Роберт П. Дж. де Конинг ; пер. с англ. Р. Рудницкой. – Словения, 2007. – 336 с.
- 15. Cohen A.-G.** Contrôle Interne et Audit Publics – Pour une nouvelle question publique. – 2nd ed. / Alain-Gérard Cohen // *Le PFIC Public Internal Financial Control*. – Paris, 2008. – 218 p.
- 16. Merchan F.** Risk Management at the European Commission [Електронний ресурс] / Francisco Merchan. – 2002. – Режим доступу : <http://fomm.europa.eu.int/Members/irc/budg>
- 17. Pratley A.** Financial Control and Audit in the European Union / Alan Pratley // *SIGMA Paper*. – 1997. – No. 19. – P. 152. – Paris : OECD, 1997.
- 18. Simmony M.** Le Contrôle Financier Public dans le cadre de l'Union Européenne de son élargissement / Marc Simmony // *Revue Française de Finances Publiques*. – 2002. – No. 77. – Paris, France.
- 19.** Бухгалтерський облік і контроль державного сектору в умовах модернізації управління державними фінансами : у 2 т. – Т. 2: Реформування фінансового контролю як складової інституційних реформ у системі управління державними фінансами / Андреев П. П., Чечуліна О. О., Чумакова І. Ю. та ін. – К. : ДННУ «Академія фінансового управління», 2013. – 325 с.
- 20.** Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (Стандарти). Редакція: трав. 2013 р. ; пер. з англ. ВГО «Ін-т внутр. аудиторів України (ІІА)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF%2020139620Ukrainian.pdf>
- 21.** Основні положення Міжнародної професійної практики внутрішнього аудиту. Практичні рекомендації. Редакція: трав. 2013 р. ; пер. з англ. ВГО «Ін-т внутр. аудиторів України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://na.theiia.org/standards-guidance/mandatoryguidance/Pages/Standards.aspx>
- 22.** Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р. № 158 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>

Науковий керівник – Дікань Л. В., кандидат економічних наук, професор, завідувачка кафедри контролю і аудиту Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

REFERENCES

- Andreiev, P. P. et al. "Reformuvannia finansovoho kontroliu yak skladovoi instytutsiinykh reform u systemi upravlinnia derzhavnyu finansamy" [The reform of financial control as a component of the institutional reforms in the public Finance management]. In *Bukhhalterskyi oblik i kontrol derzhavnoho sektoru v umovakh modernizatsii upravlinnia derzhavnyu finansamy*. Kyiv: DNNU «Akademiia finansovoho upravlinnia», 2013.
- Basantsov, I. "Instytut derzhavnoho finansovoho kontroliu: vdoskonalennia na chasi" [Institute of state financial control: improve on time]. *Finansovyi kontrol*, no. 1 (2009): 44-48.
- Bulhakova, S., and Yakovleva, N. "Udoskonalennia derzhavnoho finansovoho kontroliu" [Improvement of state financial control]. *Visnyk KNTEU*, no. 1 (2003): 28-32.
- Barynina, M. "Uroky shvedskoi, abo Tryvalyi shliakh vid «elementiv audytu» do povnotsinnoho audytu derzhavnykh finansiv za mizhnarodnyu standartamy" [Swedish lessons, or a Long way from the "items of audit" to a full audit of state finances by international standards]. *Finansovyi kontrol*, no. 4 (2008): 19-23.
- Chechulina, O. O. "Yevropeiskyi dosvid vnutrishnyoho audytu" [The European experience in internal audit]. *Finansovyi kontrol*, no. 7 (2011): 6-11.
- Chornutskyi, S. P. "Yevropeiskii ideii dlia ukrainiskoi reformy derzhavnoho vnutrishnyoho finansovoho kontroliu" [The European idea for the Ukrainian reforms of public internal financial control]. *Ekonomika i derzhava*, no. 1 (2011): 115-117.
- Cohen, A. -G. "Controle Interne et Audit Publics". In *Le PFIC Public Internal Financial Control*. Paris, 2008.
- De Koning, R. P. Dzh. *Gosudarstvennyy vnutrenniy finansovyy kontrol* [Public internal financial control]. Sloveniya, 2007.
- Droz, I. K. "Yednist zovnishnyoho ta vnutrishnyoho kontroliu v systemi finansovo-ekonomichnoho kontroliu" [The unity of the external and internal control system of financial and economic control]. *Finansy Ukrainy*, no. 3 (2006): 135-140.
- Futoranska, Yu. M. "Peredumovy ta shliakhy reformuvannia systemy derzhavnoho vnutrishnyoho finansovoho kontroliu v Ukraini" [Preconditions and ways of reforming the system of public internal financial control in Ukraine]. *Finansy Ukrainy*, no. 9 (2007): 151-158.
- [Legal Act of Ukraine] (2005). Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. <http://zakon4.rada.gov.ua>
- Mnykh, Ye. "Priorytetni napriamy vdoskonalennia finansovoho kontroliu na novomu etapi rozvytku rynkovykh vidnosyn v Ukraini" [Priorities for improving financial control in the new stage of market relations development in Ukraine]. *Finansovyi kontrol*, no. 4 (2009): 56-59.
- Merchan, F. "Risk Management at the European Commission". <http://fomm.europa.eu.int/Members/irc/budg>
- "Mizhnarodni standarty profesiinoi praktyky vnutrishnyoho audytu (Standarty)" [International standards for the professional practice of internal auditing (Standards)]. <http://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF%2020139620Ukrainian.pdf>
- Mamyshev, A. V. "Shliakhy yevropeizatsii derzhavnoho audytu" [The ways of Europeanization of the public audit]. *Finansy Ukrainy*, no. 8 (2004): 144-150.
- Nevidomyi, V. "Audyty finansovoi ta biudzhetoii zvitnosti yak vylyk chasu dlia derzhavy i suspilstva" [Audit of financial and budget statements as a challenge to state and society]. Ofitsiinyi sait Rakhunkovoi palaty Ukrainy. <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16738058>
- "Osnovni polozhennia Mizhnarodnoi profesiinoi praktyky vnutrishnyoho audytu. Praktychni rekomendatsii" [The main provisions of the International professional practice of internal auditing. Practical recommendations]. <https://na.theiia.org/standards-guidance/mandatoryguidance/Pages/Standards.aspx>

Pratley, A. "Financial Control and Audit in the European Union". *SIGMA Paper*, no. 19 (1997): 152-.

Pylypenko, I., and Shevchuk, V. "Natsionalna systema audytu: dosvid stanovlennia ta spriamuvannia rozvytku" [The national audit system: the experience of formation and directions of development]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 3 (2008): 5-13.

Rudnytska, R., and Lesechko, M. "Metodychni pidkhody do otsinky derzhavnoho vriaduvannia v Ukraini" [Methodical approaches to evaluation of public administration in Ukraine]. *Nau-*

kovy visnyk. http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/DeVr/2010_5/fail/Lesech.pdf

Simony, M. "Le Controle Financier Public dans le cadre de l'Union Europeenne de son elargissement". *Revue Francaise de Finances Publiques*, no. 77 (2002).

Stefaniuk, I. B. "Metodolohichni zasady funktsionuvannia systemy derzhavnoho vnutrishnyoho finansovoho kontroliu v Ukraini" [Methodological bases of functioning of system of public internal financial control in Ukraine]. *Finansy Ukrainy*, no. 6 (2011): 84-102.

УДК 657.9

ВИЗНАЧЕННЯ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ КРЕДИТУ ЯК ЗАПОРУКА ЙОГО ПРИБУТКОВОСТІ

© 2016 ГНЕДКОВ А. В., ПУЗАТКОВА Ю. Є.

УДК 657.9

Гнедков А. В., Пузаткова Ю. Є. Визначення справедливої вартості кредиту як записка його прибутковості

Метою статті є пошук шляхів і вивчення досвіду західноєвропейських і американських банків у встановленні справедливої ціни на кредитну послугу. Визначено, що в результаті дерегулювання банківської сфери, яке має місце в багатьох країнах, і відповідного зростання конкуренції значно скоротилася маржа банківського прибутку, одержуваного від депозитів і кредитів. Правильне встановлення процентної ставки за кредитами стає ще більш нагальним завданням. В Україні поки що не склався повноцінний ринок кредитів. Це пов'язано, в першу чергу, з тим, що багато підприємств, які мають потребу в кредитних ресурсах, є практично неплатоспроможними. При використуванні наявних методів оцінки кредитоспроможності позичальників банками враховується, що значна їх кількість має високий рівень заборгованості через неплатежі. Таким чином, розглянуто деякі варіанти побудови процентних ставок при видачі кредиту підприємствам і організаціям. Визначено метод, який дає банкам більшу прибутковість при мінімальній базовій ставці, а також тверде підґрунтя для доведення до відома клієнта справедливості використання тих чи інших складових комісійних зборів.

Ключові слова: платоспроможність, позиковий капітал, кредит, кредитна ставка, прибутковість, банк, конкурентоспроможність
Формул: 5. **Бібл.:** 8.

Гнедков Артур Вікторович – кандидат економічних наук, декан факультету економіки і фінансів, Донбаський державний технічний університет (пр. Перемоги, 84, Лисичанськ, 93100, Україна)

E-mail: artur.gnedkov@gmail.com

Пузаткова Юліана Євгенівна – головний бухгалтер, Донбаський державний технічний університет (пр. Перемоги, 84, Лисичанськ, 93100, Україна)

УДК 657.9

UDC 657.9

Гнедков А. В., Пузаткова Ю. Е. Определение справедливой стоимости кредита как гарантия его прибыльности

Целью статьи является поиск путей и изучение опыта западноевропейских и американских банков в установлении справедливой цены на кредитную услугу. Определено, что в результате дерегулирования банковской сферы, которое имеет место во многих странах, и соответствующего роста конкуренции значительно сократилась маржа банковской прибыли, получаемой от депозитов и кредитов. Правильное установление процентной ставки по кредитам становится еще более насущной задачей. В Украине пока не сложился полноценный рынок кредитов. Это связано, в первую очередь, с тем, что многие предприятия, которые нуждаются в кредитных ресурсах, являются практически неплатежеспособными. При использовании имеющихся методов оценки кредитоспособности заемщиков банками учитывается, что большинство из них имеет высокий уровень задолженности из-за неплатежей. Таким образом, рассмотрены некоторые варианты построения процентных ставок при выдаче кредита предприятиям и организациям. Определен метод, который дает банкам большую доходность при минимальной базовой ставке, а также твердое обоснование для доведения до сведения клиента справедливости использования тех или иных составляющих комиссионных сборов.

Ключевые слова: платежеспособность, заемный капитал, кредит, кредитная ставка, доходность, банк, конкурентоспособность.

Формул: 5. **Библ.:** 8.

Гнедков Артур Викторович – кандидат экономических наук, декан факультета экономики и финансов, Донбасский государственный технический университет (пр. Победы, 84, Лисичанск, 93100, Украина)

E-mail: artur.gnedkov@gmail.com

Пузаткова Юлиана Евгеньевна – главный бухгалтер, Донбасский государственный технический университет (пр. Победы, 84, Лисичанск, 93100, Украина)

Hnedkov A. V., Puzatkova Yu. Ye. Determining the Fair Value of Credit as a Guarantee of Its Profitability

The article is aimed at finding ways and learning from the experience of Western European and American banks as to establishing fair prices for the crediting service. It has been determined that, as a result of deregulation of the banking sector, which is the case in many countries, and of a corresponding increase in competition the margin of banking profits from deposits and credits has been significantly reduced. The correct setting of the interest rate on credits becomes even more urgent. Ukraine still doesn't have a full-fledged market for credits. This is primarily because of the fact that many companies that need credit resources are virtually insolvent. When using existing methods to assess the creditworthiness of borrowers on the part of banks, is considered that most of them have high levels of debt due to non-payment. Thus, some of the variants for determining interest rates while crediting companies and organizations are discussed. The method that gives banks greater yield at the lowest basic rate, as well as solid justification for bringing to the attention of customer equity in those or other components of the fees, have been identified.

Keywords: solvency, debt capital, credit, interest rate, yield, bank, competitiveness.

Formulae: 5. **Bibl.:** 8.

Hnedkov Artur V. – PhD (Economics), Dean of the Faculty of Economics and Finance, Donbas State Technical University (84 Peremohy Ave., Lysychansk, 93100, Ukraine)

E-mail: artur.gnedkov@gmail.com

Puzatkova Yuliana Ye. – Chief Accountant, Donbas State Technical University (84 Peremohy Ave., Lysychansk, 93100, Ukraine)